

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej do projektu ustawy o parkach nordowych (UD214)

Związek Gmin Wiejskich RP po zapoznaniu się z projektem ustawy o parkach narodowych w pełni rozumie potrzebę ich tworzenia, zarówno z uwagi na to, że stanowią one najwyższą krajową formę ochrony przyrody, ale również z uwagi na wypełnienie zobowiązań wskazanych w „Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030”. Pragniemy podkreślić że proces tworzenia parków narodowych, który zgodnie ze słowami Pani Minister Małgorzaty Golińskiej, że „parki narodowe nie istnieją same dla siebie, ale przede wszystkim dla ludzi, i pełnią rolę służebną, chroniąc dziedzictwo przyrodnicze kraju” musi być oparty o szeroki dialog oraz akceptację społeczną zarówno co do lokalizacji jak i określania ich granic.

Opiniując projekt, przedstawiamy poniższe uwagi:

- ZGWRP nie akceptuje postępującej centralizacji i podporządkowywania kolejnych instytucji jednostkom centralnym. Daliśmy temu wyraz w prekonsultacjach założeń do ustawy. **Projekt ustawy zakłada całkowitą centralizację parków narodowych.** W ocenie skutków regulacji (OSR) wielokrotnie przytoczono konfliktowość funkcjonowania parków narodowych. Wydaje się jednak, iż projekt ustawy wcale nie usuwa przyczyn tego stanu, a wręcz może je nawet pogłębić. W naszej ocenie remedium na konfliktowość nie jest centralizacja, czy też nadanie uprawnień do noszenia przez pracowników ministerstwa odpowiedzialnego za środowisko umundurowania pracowników parków narodowych
- W uzasadnieniu do ustawy trudno doszukać się przesłanek przemawiających za centralizacją. Zupełnie pominięto analizę teoretycznych przyczyn powodujących, że po ostatniej nowelizacji, czyli po 2012 roku nie powstał żaden nowy park. Obecnie parki mają formę państwowych osób prawnych. Przed 2012 rokiem funkcjonowały one jako państwowe jednostki budżetowe. Czy przekształcenie ich w jednostki organizacyjne osoby prawnej jaką będą Polskie Parki Narodowe rzeczywiście usunie bariery rozwoju parków narodowych?
- W projekcie ustawy pominięto usunięcie właściwych przyczyn (barier) ich rozwoju. Jednocześnie najwięcej uwagi poświęcono kwestii tworzenia nowej jednostki centralnej, jaką ma być PPN.
- Dla ZGWRP niezrozumiałym jest wyłączenie parków narodowych z ogólnego prawa ochrony przyrody. Może to przyczynić się do różnicowania postępowania w odniesieniu do pozostałych wielu form ochrony przyrody.
- Projekt ustawy w sposób deklaracyjny zawiera możliwości kompensowania gminom utraconych dochodów w wyniku objęcia parków ustawową ulgą podatkową. Z pewnością ubytek dochodów jest konfliktogenny w procesie funkcjonowania i tworzenia parków narodowych. **ZGWRP od wielu lat zabiega o utworzenie subwencji**

ekologicznej rekompensującej gminom dochody i bariery rozwojowe związane z funkcjonowaniem form ochrony przyrody. Blżej nieokreślone funkcjonowanie zaprezentowanych w ustawie rekompensat, uruchamianych na wniosek gminy, z pewnością nie są właściwą i gwarantowaną formą zadośćuczynienia za zastąpienie jednostkom samorządu terytorialnego wymogów uzgodnień na rzecz opiniowania. Dlatego też domagamy się wyłączenia tych zapisów z projektu ustawy i zastąpienie ich właściwym ustawowym mechanizmem finansowym w postaci subwencji ekologicznej, właściwie rekompensującej gminom utracone dochody i korzyści z funkcjonowania na ich terenie różnych, a nie tylko parków narodowych, form ochrony przyrody.

- W odniesieniu do powyższego, - tworzenie programów rozwoju JST (art.5 ust.5) powinno mieć formę rozporządzenia Rady Ministrów, a nie formę aktu niższej rangi, jaką jest uchwała Rady Ministrów.
- ZGWRP krytycznie odnosi się nie tylko do centralizacji parków narodowych, ale także do rozkładania kompetencji dotychczas jednego organu, jakim jest minister odpowiedzialny za środowisko, pomiędzy dwa organy, - czyli ministra i dyrektora PPN. To i podporządkowanie niezależnych dziś podmiotów, tzn. parków narodowych, zewnętrznemu ośrodkowi decyzyjnemu i przyjmującemu większość wpływów z działalności parków narodowych pozbawia w rzeczywistości ich wpływu na gospodarowanie majątkiem parków narodowych. Samorządy wiejskie mają tu ogromne, z reguły negatywne, doświadczenie w kontaktach z Lasami Państwowymi, gdzie prawie wszystkie decyzje, szczególnie majątkowe, podejmowane są wyłącznie w centrali.
- Niepokój wynikający także z centralizacji budzi projektowany proces wyłaniania dyrektorów PN i PPN. Wydaje się, że tak prowadzona polityka kadrowa zdecyduje o powierzaniu tych stanowisk osobom podporządkowanym lub deklarującym podporządkowanie ministrowi do spraw środowiska.
- Wobec bardzo zróżnicowanego charakteru istniejących parków narodowych, niezrozumiałym jest tworzenie jednej centralnej rady naukowej parków narodowych. Dzisiejsze parki posiadają odrębne rady naukowe znające dokładnie lokalne zagadnienia i funkcjonowanie każdego parku narodowego z osobna. Obecnie istniejąca Państwowa Rada Ochrony Przyrody chyba dostatecznie wypełnia rolę centralnego organu opiniodawczo-doradczego?
- Nie bez znaczenia pozostają również procesy uzgodnień studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - w części dotyczącej parku narodowego i jego otuliny, które muszą zachować zgodność z dokumentami opracowywanymi dla parków narodowych. Nie trudno zauważyć że wprowadzenie w miejsce uzgodnień opinii w tym zakresie w odniesieniu do efektu skali, mogą znacznie zmienić krajobraz, oraz możliwości rozwojowe poszczególnych JST.

Biorąc powyższe pod uwagę Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej **negatywnie opiniuje** przedłożony projekt ustawy o parkach narodowych.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

Krzysztof Iwaniuk